

Hrnčíři dali Hlinsku jméno a čtvrť Betlém

Přes **dvacet roubených staveb z poloviny osmnáctého století** stojí v centru Hlinska. Původní osadu tehdy nazvali lidé Betlém, dnes je tu jediný skanzen roubených staveb v republice, který se nachází uprostřed městské zástavby.

HLINSKO Návštěva Betléma nemusí nutně znamenat zhlédnutí jesliček s malým Spasitelem. Jmenuje se tak i část Hlinska, kterou tak pojmenovali ve druhé polovině osmnáctého století řemeslníci, kteří se sem tehdy přistěhovali.

Na místě dnes stojí známý skanzen s původními stavbami. „Je to svým způsobem unikát, v žádném jiném městě se totiž nedochovalo přes dvacet roubenek v centru města jako u nás. Pár jich sice po republice najdeme, ale ne v takovém rozsahu,“ řekla průvodkyně areálem Ludmila Dalecká.

Roubenky zde postavili řemeslníci, zejména hrnčíři a tkalci, když jim v roce 1781 císař Josef II. vydáním patentu o zrušení nevolnictví dovolil stěhovat se za živobytím dle libosti.

Do té doby byly v tomto prostoru pouze dvě chalupy a popásala se stáda dobytka, které pásli obecní pastýři. Už o sto let později byl prostor tak zastavěn, že mezi domky zůstaly jen úzké uličky.

V průběhu dvacátého století se začala psát smutnější historie Betléma. V šedesátých let přišlo období postupné devastace jednotlivých domků, související se změnou životního stylu a stěhováním obyvatel do modernějších domů.

Domky zůstávaly prázdné, chátraly a postupně i mizely. Přestože dlouhá léta ukazovali pracovníci památkové péče na historickou

FAKTA

Jak vznikaly chaloupky v Betlémě

Přízemní roubené domy se sedlovými střechami měly zpravidla jedinou světnici, síň s takzvanou černou kuchyní a komoru. Až postupně k nim majitelé přistavovali malé kůlny, chlívky nebo stodůlky. Jedinou výzdobu domků tvořily štítové domů, takzvané lomenice s malovaným okřídlením, nápisy na záklopových prknech a makovičky ve vrcholu štítu. Roubené domy s bílými spárami pokrývaly většinou šindelové střechy.

hodnotu tohoto sídelního celku, jeho záchrana nastala až na konci devadesátých let.

Počátkem roku 1989 se konečně odpovědné úřady domluvily na záchraně centrální části Betléma, který byl v roce 1995 vyhlášen památkovou rezervací.

Výstava ukáže první kuchyňské roboty

Komu prohlídka staré architektury nestačí, může využít výstavy Pomocníci v domácnosti. „Ukazuje vše, co pomáhalo našim babičkám a prababičkám v kuchyni. Najdeme tady nádobí černých kuchyní, včetně trojnožek, na kterých se vařilo, ale i třeba kuchyňské roboty z

padesátých let,“ řekla Dalecká.

K vidění jsou na výstavě také první elektrické roboty, které pocházejí z období první republiky.

Mezi další památky města patří například barokní kostel Narození Panny Marie, postavený v letech 1730 až 1745. Na jeho místě stál už od roku 1350 dřevěný farní kostel, jeho původní věž byla vezděna do novostavby. Zvon na této věži svolává věřící od roku 1520 a ozdobou božského stánku je i křtitelnice z roku 1628.

Název městu dali před tisícem let hrnčíři

Tradice hrnčírů, kteří zde vždy tvořili značnou část místních řemeslníků, je obsažena i v názvu města. Název původní osady, o níž je první zmínka z roku 1073, pochází ze slova hlína. Historici se domnívají, že je to důkaz toho, že prvními obyvateli byli právě hrnčíři.

V pozdějších staletích se k hrnčírům přidali také další řemeslníci, například tkalci nebo skláři, kraj však vždy patřil spíše k chudším.

Větší oživení umožnila až železnice, která sem přišla v devatenáctém století. Vytěžil z toho zejména textilní a kožešnický průmysl. Prohlídky Betlému jsou možné jen s průvodcem, vstupné je 25 korun, děti, důchodci a postužení platí 15 korun. Otevřeno je denně mimo pondělí od osmi do sedmácti hodin.

Martin Tópek

První osadníci Původní pastviny si po zrušení nevolnictví oblíbili putující řemeslníci. První, kteří si postavili roubenou chaloupku, dali místu název Betlém.

2 x FOTO: Michal Klíma, MF DNES

Roubená kuriozita

V žádném jiném městě se nenachází tolik roubených staveb uprostřed historické části města, jako v hlíneckém Betlémě.

